

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 2

בס"ד, ב' במרחשוון תש"ע.

משנה בבא בתרא פרק א'

א. פתיחה

בלימודנו היום בשיעור, במסגרת הדיון על מסכת נזיקין וחלוקתה לבבות, הצבענו על הזיקה בין פרק א' בב"ב ובין פ"י בב"מ. כמו כן, יש זיקה עמוקה בין פרק א' ובין פרק ב' ובין סוף פרק ג' ממשנה ה' ואילך. בלימוד היום נקדיש את עיקר העיון ללימוד מעמיק של פרק א', אך אני מציע ללמוד אותו מתוך זיקה לפרקים הנ"ל.

ב. לימוד פרק ראשון

1. לימדו את פרק ראשון במסכת בבא בתרא (רצ"ב נוסח המשנה מכ"י קויפמן). במהלך הלימוד מוצע לתת את הדעת לנקודות הבאות:
  - א) הנושא והתוכן של ההלכות בפרק.
  - ב) חלוקת הפרק לחטיבות משנה.
  - ג) תופעות ספרותיות בפרק – מלים מנחות, מבנים חוזרים, יחס בין פתיחה לחתימה.
  - ד) הרעיון המרכזי של הפרק והמסרים הכלולים בו.
2. משנה א':
  - א) מחיצה וכותל – עיינו במשנה עירובין פ"ו משניות ו-ז.
  - ב) לימדו את משנתנו בזיקה למשנה ב"ב פ"ג מ"ה.
  - ג) השוו בין הלשון "המקום והאבנים של שניהם", ללשון משנה ב"מ פ"י מ"א.
3. יש קושי גדול מאד בפרשנות "וכן בגינה", וכבר התלבטו בזה האמוראים. שימו לב לנוסח כ"י קויפמן. למטיבי לכת יש דיון רחב ומסובך בזה במבוא לנוסח המשנה עמ' 375-377 (דיון מקביל במבואות לספרות האמוראים עמ' 190-191).
4. משנה ד' – עמדו על התקבולת בין משנה זו ובין החטיבה הקודמת בסגנון ובעקרונות ההלכתיים שלה.
5. משנה ה':
  - א) עמדו על משמעות ההיגד של משנה זו בזיקה למשנה א'.
  - ב) משמעות הכנסת העיר, שימו לב שתופעה דומה קיימת בפרקים האחרים בחטיבת השכנים.
6. משנה ו' - עמדו על התקבולת בינה ובין משנה א'.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 2

בס"ד, ב' במרחשוון תש"נ.

7. להרחבה – מאמר של הרב יעקב נגן על הפרק, באתר של הישיבה.

ג. רקע ריאלי

המשנה תובן יותר אם ניטיב לעמוד על ההיגיון האורבאני של העיר בתקופת חז"ל ועל שימושי החצר. תוכלו לעמוד על כך במקצת מעיון במשניות בסוף פרק ג'. להרחבה – עבודת מ. א. על החצר, נמצא באתר דעת [לחצו כאן](#)

ד. למי שסיים – להמשך הדרך

למדו בעיון את משנה פרק ב', ומומלץ לעיין בתוספתא ב"מ פ"א.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 2

בס"ד, ב' במרחשוון תש"ע.

משנה בבא בתרא כ"י קויפמן

משנה א

שותפים שרצו לעשות מחיצה בחצר. בונים את הכותל באמצע.
(מ)קום שנהגו לבנות גביל. גזית. קפסים. לבינים. בונים.
הכל כמנהג המדינה.
בגביל. זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים.
ובגזית. זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה.
ובקפסים. זה נותן טפחיים.
ובלבינים. זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה.
לפיכך אם נפל הכותל. המקום והאבנים שלשניהם.

משנה ב

וכן בגנה מקום שנהגו לגדור.
(אבל בבקעה מקום שנהגו לגדור) אבל בבקעה מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אתו.
אלא אם רצה כונס לתוך שלו ועושה חזית מבחוץ.
לפיכך אם נפל הכותל. המקום והאבנים שלו.
ואם עשו מדעת שניהם. בונים את הכותל באמצע ועושין חזית מיכן ומיכן.
לפיכך אם נפל הכותל. המקום והאבנים של שניהם.

משנה ג

המקיף את חבירו משלוש רוחותיו. גדר את הראשונה ואת השניה ואת השלישית.
אין מחייבין אותו.
ר' יוסה אומ'. אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל.

משנה ד

כותל חצר שנפל. מחייבין אותו לבנותו עד ארבע אמות.
בחזקת שנפל עד שיביא ראייה שלא נפל.
מארבע אמות ולמעלן אין מחייבין אותו.
סמך לו כותל אח(ד)[ר]. אף-על-פי שלא נתן עליו את התיקרא מגלגלין עליו את הכל.

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

בבא בתרא – דף מספר 2

בס"ד, ב' במרחשוון תש"ע.

בחזקת שלא נתן עד שיביא ראייה שנתן.

משנה ה

כופין אותו לבנות בית שער ודלת לחצר.
רבן שמעון בן גמליא' או'. לא כל החצרות ראויות לבית שער.
כופין אותו לבנות לעיר חומה וד[ל]תים ובריח.
רבן שמעון בן גמליא' אומ'. לא כל העירות ראויות לחומה.
כמה יהי בעיר ויהא כאנשי העיר. שנים-עשר חודש.
קנה בה בית דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד.

משנה ו

אין חולקים את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה.
ולא את השדה עד שיהא בה תשעת קבים לזה ותשעת קבים לזה.
ר' יהודה או'. תשעת חצאי קבים לזה ותשעת חצאי קבים לזה.
ולא את הגנה עד שיהא בה חצי קב לזה [ו]חצי קב לזה. וכדברי ר' עקיבה בית רובע.
לא את הטרקלין ולא את המורן ולא את השובך ולא [את] הטלת ולא את המרחץ ולא את בית !ח!ב!ר!
עד שיהא בהן כדי לזה וכדי לזה.
אמתי. בזמן שאין שניהם רוצין.
אבל בזמן [ש]שניהן רוצין. אפילו פחות מיכן. יחלוקו.
וכיתבי הקודש אף-על-פי ששניהן רוצין לא יחלוקו.

משנה מסכת עירובין פרק ח

משנה ו

[ו] בור שבין שתי חצרות אין ממלאין ממנו בשבת אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה בין מתוך אוגנו ר' שמעון בן גמליאל אומר בית שמאי אומרים מלמטה ובית הלל אומרים מלמעלה אמר ר' יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם:

משנה ז

[ז] אמת המים שהיא עוברת בחצר אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשה לה מחיצה גבוה י' טפחים בכניסה וביציאה רבי יהודה אומר כותל שעל גבה תדון משום מחיצה אמר ר' יהודה מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין ממנה על פי זקנים בשבת אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור: